

данного задания можно использовать любые изобразительные средства и графические приёмы.

Представленный цикл заданий является начальным этапом перехода на более высокий уровень сложности. В дальнейшем приобретённые знания могут быть расширены и углублены в процессе выполнения объёмно и объёмно – пространственных композиций, а также в процессе реализации концептуальных проектов.

Литература:

1. Араухо И. Архитектурная композиция. – М., Высшая школа, 1982.
2. Барташевич А.А. Дягилев Л.Е. Климин Р.М. Перельгина Л.Г. Основы композиции и дизайна мебели. Ростов-на-Дону, Феникс, 2004.
3. Нешумова Б.В. Щедрина Е.Д. Художественное проектирование. М., Просвещение, 1979.
4. Сомов Ю.С. Композиция в технике. – М., Машиностроение, 1987.
5. Советский энциклопедический словарь.
6. Раннев В.Р. Интерьер. – М., Высшая школа, 1987

Реформа вищої освіти передбачає необхідність перегляду змісту і вироблення адекватної методології навчання для дисциплін художнього циклу. Професійна підготовка студентів в галузі художнього проектування інтер'єру припускає фундаментальну підготовку дизайнерів, спрямовану на поглиблене освоєння проектної методикою. У формуванні майбутнього фахівця, особливу роль, належить такої дисципліни як «Композиція». Процес формування композиційного мислення майбутніх дизайнерів багато в чому залежить від методичної розробки даної дисципліни.

Ключевые слова: композиция, композиционное мышление, дизайн интерьера, ритм, контраст, нюанс и тождество, пропорции, масштаб.

Higher education reform assumes necessity of revision of the maintenance and working out of adequate methodology of training for disciplines of an art cycle. Professional training of students in the field of art designing of an interior assumes the fundamental training of designers directed on profound development of design methodology. In formation of the future expert, a special task belongs to such discipline as «Composition». The process of forming a compositional thinking of future designers largely depends on methodical development of this discipline.

УДК 330.3:338.31:517.5:519.86
ББК 65в6:74.58

В.О. Ярмоленко, Н.В. Поліщук, М.В. Бондар
м. Вінниця, Україна

СКЛАДОВІ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПРОЦЕСУ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ-ЕКОНОМІСТІВ ЯК ОБ'ЄКТИ МОДЕЛЮВАННЯ: ПОНЯТІЙНИЙ АСПЕКТ

Постановка проблеми. Реформування системи освіти в Україні має здійснюватися у напрямку забезпечення ґрунтовної професійної підготовки спеціалістів. Однією зі складових такої підготовки є розвиток інтелектуальної культури фахівців. Різко зростає значення форм і методів управління професійною підготовкою. При цьому, перш за все, актуальними стають методологічні проблеми, пов'язані не лише з якісною стороною зазначеної підготовки як потоку певних складових процесів (її ефективністю), а й з кількісною (її масштабом), тобто з результативністю.

Мета статті. Метою даної статті є розгляд як об'єктів моделювання складових результативності процесу розвитку інтелектуальної культури студентів-економістів (процесу РІКСЕ), а також уточнення понятійного апарату щодо цих складових.

Виклад основного матеріалу. Теоретичною основою сутності складових частин результативності процесу РІКСЕ слугувало припущення (твердження) про двоїстість (дуальність) цього процесу (процес як вигода (користь) та процес як носій втрат), яке

пропонуємо використати за аналогією щодо вчення К. Маркса про двоїстий характер праці. Це припущення про двоїстість (дуальність) процесу РІКСЕ стало дієвим інструментом щодо отриманих результатів, призвело до приросту знань при дослідженні наслідків зазначеного процесу.

Досліджуючи процес РІКСЕ пропонуємо виходити з того, що результатом є його продукти: продукт як користь (вигода) — чистий результат процесу, втрати (втрачений результат процесу), загальний продукт у вигляді продукту як користі та втрат (сукупний результат процесу).

Припускаємо також, що кожному процесові РІКСЕ відповідає масштабний продукт у вигляді продукту як користі та тієї частини втрат, котра пропорційна частці продукту як користі у загальному продукті (цей продукт процесу є змішаним його результатом, котрий складається з чистого результату процесу та відповідної частини втраченого його результату; він характеризує масштаб процесу — звідси і впливає його назва).

Характеристику (як опис характерних, відмінних властивостей) продукту як користі процесу РІКСЕ називатимемо корисністю, характеристику продукту як втрат — втратністю, характеристику загального продукту — ресурсністю; характеристику масштабного продукту — масштабністю.

Корисність процесу РІКСЕ відображає спроможність зазначеного процесу щодо створення продукту як користі процесу.

Втратність процесу РІКСЕ відображає спроможність зазначеного процесу щодо втрачених можливостей при отриманні продукту як користі.

Ресурсність процесу РІКСЕ відображає здатність зазначеного процесу створити загальний продукт у вигляді як корисності (процес як вигода щодо отримання загального продукту), так й втратності (процес як носій втрат щодо отримання загального продукту).

Масштабність процесу РІКСЕ відображає спроможність цього процесу давати певний результат з кількісної сторони у вигляді продукту як користі та тієї частини втрат, котра пропорційна частці продукту як користі у загальному продукті.

Ефективність процесу РІКСЕ відображає здатність цього процесу давати певний результат з якісної сторони і виражає співвідношення між загальним продуктом процесу та відповідними втратами.

Результативність процесу РІКСЕ відображає спроможність цього процесу давати певний результат як з кількісної сторони, у вигляді його масштабного продукту (характеристики масштабу процесу), так і з якісної, у вигляді ефективності процесу. Отже, поняття результативності процесу РІКСЕ походить від понять масштабності та ефективності зазначеного процесу.

Складові результативності процесу РІКСЕ можна виразити через показники відповідних продуктів.

Запропоноване розуміння поняття результативності призводить до глибшого пізнання процесу РІКСЕ за його результатами на основі запропонованих понять, оскільки одночасно характеризує зазначений процес як з точки зору його продуктивності, так й ефективності; дозволяє здійснювати аналіз за логіко-математичними взаємозв'язками між виявленими показниками. Новизна та значна дієвість запропонованої конструкції щодо наслідків дослідження пов'язані з тим, що абсолютна більшість авторів поняття результативності та ефективності ототожнюють, розглядаючи відповідні процеси однобоко; а категорія результативності як синтез масштабності (кількісної складової) та ефективності (якісної складової) до появи робіт [1—5] щодо економічних процесів (зокрема, процесу праці) та роботи [6] щодо результативності професійної спрямованості навчання взагалі була відсутньою (так само як і категорія ефективності як синтез кількісної та якісної складових; так само як і категорія масштабності як синтез відповідних кількісної та якісної складових).

Дослідження показали, що кожна категорія та пов'язані з нею показники мають як кількісну, так і якісну складові, котрі знаходяться у діалектичній єдності та протиріччі, разом складаючи єдине ціле. Вони як частини цілого в певних умовах ведуть себе по-різному, впливаючи на це ціле; необхідно знати і враховувати цей вплив. Зазначений вплив можна оцінити за допомогою введення системи моделей та відповідних показників, що й розглядалося на конкретних прикладах економічних процесів від мікро- до макрорівня в роботах [1—5]. Це призвело до нового приросту знань щодо наслідків дослідження економічних процесів.

Аналогічну конструкцію можна використати й для дослідження складових частин результативності процесу РІКСЕ, оскільки потребує удосконалення технологія дослідження цього процесу, яка дозволяла би визначатися не тільки з напрямками більш ефективного функціонування процесу, а й результативного.

Виходячи з необхідності дослідження процесу РІКСЕ з точки зору його певних наслідків, пов'язуємо з ним відповідні загальний, чистий та втрачений результати і пропонуємо підходи до вивчення масштабності, продуктивності, ефективності та результативності процесу РІКСЕ, їх вимірювання й моделювання з метою їх подальшого практичного застосування. При цьому математичні моделі масштабності, продуктивності, ефективності й результативності процесу РІКСЕ побудовані на основі оціночних показників. Показником результативності є добуток показників масштабності та ефективності процесу РІКСЕ. Цей показник є принципово новим, достатньо достовірним вимірником наслідків процесу РІКСЕ, він характеризує процес як з точки зору вигоди так і з точки зору втрат, як з кількісної, так і з якісної сторони. Показник ефективності процесу РІКСЕ при цьому сам є добутком відповідних показників кількісної та якісної складових частин. Істотним є те, що розвиток інтелектуальної культури студентів-економістів розглядається як процес, а підходи до дослідження процесу РІКСЕ реалізуються за аналогією з відповідними підходами щодо економічних процесів (зокрема, процесу праці), запропонованими в роботах [1—5], та в роботі [6] щодо результативності професійної спрямованості навчання.

Показник корисності процесу РІКСЕ позначимо G , показник втратності — Z , показник ресурсності — V , показник масштабності — K . Показник втратності розраховується як різниця $Z = V - G$, якщо відомі значення V та G .

Показник масштабності K складається із суми показника корисності G процесу РІКСЕ та показника $Z_G = Z \cdot \frac{G}{V}$ його продуктивних втрат (рис. 1):

$$K = G + Z_G = G + Z \cdot \frac{G}{V} = G \left(1 + \frac{Z}{V}\right). \quad (1)$$

З останньої рівності видно, що показник G є кількісною складовою показника K масштабності (він є абсолютною величиною), а показник $\left(1 + \frac{Z}{V}\right)$ — якісною (він є відносною величиною).

Показник K можна також розглядати як різницю показника V процесу РІКСЕ та показника $Z_Z = Z \cdot \frac{Z}{V}$ його супутніх втрат:

$$K = V - Z_Z = V - Z \cdot \frac{Z}{V} = G + Z - Z \cdot \frac{V - G}{V} = G + Z - Z + \frac{G}{V} = G + Z \cdot \frac{G}{V}. \quad (2)$$

Відзначимо, що права частина рівностей (2) і передостання частина рівностей (1) рівні між собою; отже рівні між собою і ліві частини $K = G + Z_G$ та $K = V - Z_Z$ рівностей (1) та (2). Це цілком природно, бо мова йде про масштабний продукт, який відповідає одному й тому ж процесові, але отриманий, виходячи із двоїстості процесу, двома різними шляхами:

один (з показником $K = G + Z_G$), виходячи з процесу як вигоди, інший (з показником $K = V - Z_Z$), виходячи із процесу як втрат.

Агрегована геометрична модель (рис. 1) складових частин G і Z показника V загального продукту процесу РІКСЕ має такий вигляд ($V = G + Z$; $K = G + Z_G = G + Z \cdot \frac{G}{V}$):

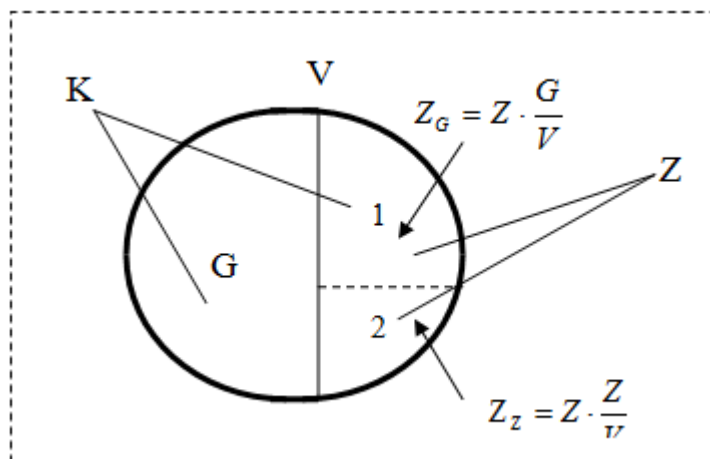


Рис. 1. Агрегована геометрична модель складових частин показника V загального продукту процесу РІКСЕ:

- 1 — частина $Z_G = Z \cdot D_G = Z \cdot \frac{G}{V}$ показника Z втрат, яка припадає на частку $D_G = G/V$ показника G доходності у показнику V загального продукту процесу (продуктивні втрати);
- 2 — інша частина $Z_Z = Z \cdot D_Z = Z \cdot \frac{Z}{V}$ показника Z втрат, яка припадає на частку $D_Z = Z/V$ показника втрат у показнику V загального продукту процесу (супутні втрати).

У табл. 1 подано систему моделей для обчислення показників складових частин результативності підпроцесів процесу РІКСЕ. Відповідним чином складена програма з використанням Microsoft QuickBASIC або табличного процесора Exel з обчислення вказаних показників дає можливість їх зручно та швидко розраховувати для кожного i -го підпроцесу ($i = 1, 2, 3, \dots, n$; n -й підпроцес є базисним).

Таблиця 1

Структурована взаємопов'язана система моделей для обчислення показників складових результативності підпроцесів процесу РІКСЕ

Показник	Позна-чення	Формула для обчислення
1. Загального продукту підпроцесів	V_i	
2. Корисності підпроцесів	G_i	
3. Втрат підпроцесів	Z_i	$Z_i = V_i - G_i$
4. Масштабності підпроцесів	K_i	$K_i = G_i + Z_i \cdot G_i / V_i$
5. Необхідного продукту підпроцесів	K_{Gi}	$K_{Gi} = K_i \cdot G_i / V_i$

6. Доданого продукту підпроцесів	K_{Zi}	$K_{Zi} = K_i - K_{Gi}$
7. Індекс масштабності підпроцесів	J_{Ki}	$J_{Ki} = K_i / K_n$
8. Ефективності підпроцесів	E_i	$E_i = V_i / Z_i$
9. Частки втрат у загальному продукті підпроцесів	D_{Zi}	$D_{Zi} = 1 / E_i$
10. Частки корисності у загальному продукті підпроцесів	D_{Gi}	$D_{Gi} = 1 - D_{Zi}$
11. Кількісної складової ефективності підпроцесів	E_{1i}	$E_{1i} = E_i - 1$
12. Індекс ефективності підпроцесів	J_{Ei}	$J_{Ei} = E_i / E_n$
13. Результативності підпроцесів	R_i	$R_i = K_i \cdot E_i$
14. Індекс результативності підпроцесів	J_{Ri}	$J_{Ri} = R_i / R_n$
15. Величини стимулювання результативності підпроцесів	S_i	$S_i = S_{i-1} \cdot J_{Ri}$
16. Якості підпроцесів	E_{2i}	$E_{2i} = V_i / G_i$
17. Індекс якості підпроцесів	$J_{E_{2i}}$	$J_{E_{2i}} = E_{2i} / E_{2n}$
18. Індекс кількісної складової ефективності підпроцесів	$J_{E_{1i}}$	$J_{E_{1i}} = J_{E_i} / J_{E_{2n}}$

Оскільки зовнішні і внутрішні фактори функціонування підпроцесів процесу РІКСЕ мають значний вплив на їхній загальний продукт і величину втрат, то виражаючи результативність підпроцесів через зазначені показники, можна адекватно охарактеризувати результати (наслідки) процесу.

Висновок. Запропоноване розуміння поняття результативності та відповідних підходів щодо дослідження процесу РІКСЕ призводить до глибшого пізнання цього процесу та його дієвості за певними результатами на основі описаних вище моделей, оскільки одночасно характеризує процес як з точки зору його продуктивності, так й ефективності і дозволяє здійснювати аналіз і оцінку результативності з урахуванням взаємозв'язків між її складовими. Практичне використання запропонованих підходів з дослідження складових результативності процесу РІКСЕ на основі моделювання розглядатиметься у наступних статтях.

Література:

1. Ярмоленко В. А. Измерение результативности труда на основе стоимостных показателей / В. А. Ярмоленко, Н. В. Поліщук // Хранение и переработка сельхозсырья. — М., 1996. — № 2. С. 10—12.
2. Ярмоленко В. О. Закон зміни результативності праці: зміст, моделювання / В. О. Ярмоленко // Економіст. — Київ, 1998. — № 11. — С. 50—54.
3. Поліщук Н. В. Підприємницька діяльність як сукупність відповідних економічних процесів: результативність складових частин / Н. В. Поліщук // Економіст. — Київ, 2000. — № 9 (167) — С. 28—32.
4. Поліщук Н. В. Економічні процеси: сутність, класифікація, закономірності складових результативності / Поліщук Н. В., Ярмоленко В. О. // Економіка. Фінанси. Право. — К., 2002. — № 8. — С. 15—19.
5. Ярмоленко В. О. Складові результативності економічного процесу: парадигма кількості та якості / В. О. Ярмоленко, Н. В. Поліщук // Ринки товарів та послуг України в умовах економічного зростання : збірник наукових праць міжнар. наук.-практ. конф., 11 вересня 2008 року. : Стаття. — Вінниця, 2008. — С. 173 —178.
6. Ярмоленко В. О. Оцінка результативності професійної спрямованості навчання / В. О. Ярмоленко, Н. В. Поліщук // Нові технології навчання. Збірник наукових праць. Розвиток духовності та професіоналізму в умовах глобалізації // Спец. випуск № 55. Частина I : Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України, Вінницький соціально-економічний інститут Університету «Україна», Київ-Вінниця, 2008. — С. 182—183.

Розглядаються складові частини результативності процесу розвитку інтелектуальної культури студентів-економістів як об'єкти моделювання з точки зору дослідження відповідного понятійного та категорійного інструментарію.

Ключові слова: загальний, чистий та масштабний продукти процесу розвитку інтелектуальної культури студентів-економістів; ефективність та результативність цього процесу.

Рассматриваются составляющие части результативности процесса развития интеллектуальной культуры студентов-экономистов как объекты моделирования с точки зрения исследования соответствующего понятийного и категорийного инструментария.

Ключевые слова: общий, чистый и масштабный продукты процесса развития интеллектуальной культуры студентов-экономистов; эффективность и результативность этого процесса.

Components of resultancy of process of development of intellectual culture of students-economist as simulation objects in the aspect of study of proper conceptual and categorical instruments are considered.

Keywords: total, net and scale produce of process of development of intellectual culture of students-economist; effectiveness and resultancy thereof process.

УДК 378
ББК 74.58+74

Eugenia Iwona Laska
m. Rzeszow, Polska

NAUCZYCIEL CZASU PRZEMIAN SPOŁECZNO-KULTUROWYCH

*Umieć się skoncentrować na innych
znaczy przede wszystkim umieć słuchać.
Większość ludzi słucha innych, a nawet udziela im rad,
nie słuchając naprawdę.
(E. Fromm, O sztuce miłości)*

Uwagi wstępne. Jakość pracy nauczycieli oraz ich przygotowanie do pracy pedagogicznej, w znacznym stopniu wpływają na efekty uczniów w nauce¹. Dynamicznie zmieniająca się rzeczywistość społeczno - gospodarcza, rozwój technologiczny, przemiany kulturowe wymuszają od nauczycieli ustawicznego poszerzania wiedzy, doskonalenia umiejętności. O chwili refleksji nad własną pracą, stawianiu sobie pytania o to; czy dobrze robię?, jak można najlepiej to robić?, czy dobre jest to co robię? pisał już prawie wiek temu Jan Władysław Dawid².

Ukazując różnorodność działań pedagogicznych, za mało uwagi zwracamy na to, iż wymagania stawiane współcześnie dzieciom, młodzieży są bardziej złożone niż były kiedykolwiek w przeszłości. Nie doceniamy sprawności, z jaką współczesny człowiek musi radzić sobie z wyzwaniami ciągle zmieniającego się świata, w każdej przestrzeni życia. Nie doceniamy wysiłku i determinacji, z jakim młodzi ludzie szukają swego miejsca w nowych realiach postępującej globalizacji. Okres szybkich, dynamicznych, dogłębnych przemian dotyka szkolnictwo i edukację. Rozwój, o którym mowa nie przebiega bezproblemowo, towarzyszą mu nierzadko zawirowania i cierpienia. Nie wszyscy tak nauczyciele jak i uczniowie są w stanie podjąć wyzwanie i odnieść sukces. Nie wszyscy rodzice i wychowawcy potrafią wywiązywać się z zadań, przed którymi stoi współczesna szkoła. Obecną sytuację wychowawczą charakteryzuje nieznane dotąd występowanie zaburzeń zachowania dzieci i młodzieży, a co za tym idzie poważne trudności wychowawcze³.

Obecnie rosną wymagania dotyczące poziomu wiedzy uczniów. Szkoła współczesna dąży do jak najlepszego przygotowania uczniów do życia. Przejawem tego są różnego rodzaju

¹ T. Pilch, Fundusze unijne dla oświaty, doskonalenie nauczycieli. Warszawa 2009.

² J. W. Dawid, O duszy nauczycielstwa. «Ruch Pedagogiczny» 1912 nr. 3.

³ O. Speck, Być nauczycielem. Trudności wychowawcze w czasie zmian społeczno-kulturowych. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2005, s. 14-15.